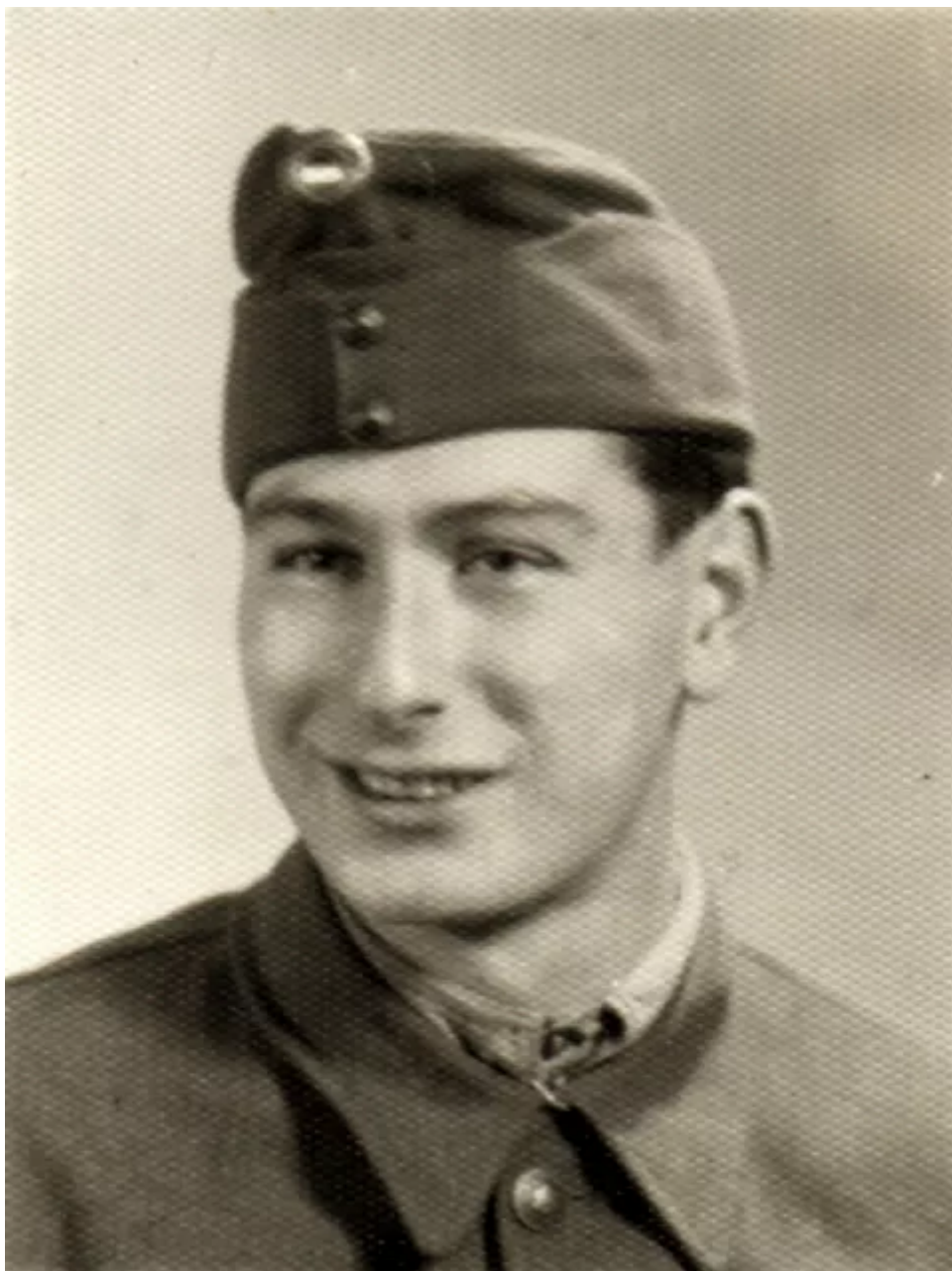

Bence Miklós

Ez én vagyok munkaszolgálatban. Kijevben készült a kép 1942-ben.

1942. januárban behívtak, és 1943 novemberében kerültem haza. A Donnál voltam meg mindenféle "jó helyen", a legjobb barátaim pusztultak el, én meg véletlenül megmaradtam. Egy évig Siankiban [ma Ukrajna -- A szerk.], ez a lengyel Kárpátok északi oldala, lengyel terület volt. Ide még egyenruhában mentünk, és akkor 1943 októberében jött egy parancs, hogy otthonról küldjenek civil ruhát. Egyszerűen nem voltunk katonák többé, foglyok, rabszolgák, nem is tudom, mik voltunk. Én azért maradtam meg, mert elkerültem a munkaszázadtól a gépkocsizókhoz, mert tudtam tehergépkocsit vezetni. Amikor áttörték a doni frontot, egy traktorral húztuk a teherautót, és avval jöttünk kalandos úton Kijevig.

Aztán májusban [1944] megint bevonultam. Az Ezredes utcában volt egy gépkocsizó-laktanya, ott voltam. És onnan jártam haza a Sziget utca 40-be, ahova az egész családom mint csillagos házba

került. Amikor jött a Horthy [lásd: Horthy proklamáció], azt hittük, hogy rendben lesz minden; estére jöttek a nyilasok [lásd: nyilas hatalomátvétel]; akkor bezárták a laktanyát is. Onnan aztán bevagoníroztak minket, vagonba zsúfoltak a Józsefvárosi pályaudvaron, Pozsony-Ligetfalunál tettek ki, és oda jártunk tankcsapdákat ásni. Onnan egy barátommal megszöktünk Bécsbe, és pár nap illegális lógás után elkerültünk egy Ervin Metten nevű nyomdába. Ott nyomták a német zsoldkönyveket valami húsz nyelven. Szereztünk illegális papírt, de megfogtak, és börtönbe kerültünk. Onnan Lichtenwörthbe kerültem, és ott jöttek be aztán a szovjet csapatok.